

Nr 17.

Av herrar **Andersson** i Rasjön och **Olsson** i Mora,
*om anslag till räntefritt lån åt jordbrukare för inköp
av vårutsäde innevarande år.*

I stora delar av vårt land är frågan om anskaffande av fullgott vårutsäde för närvarande synnerligen aktuell för jordbrukarna. Det förflutna skördeårets kalla och regniga väderlek inverkade mångenstädes mycket ogynnsamt såväl beträffande vårsädens utveckling och mognad som ock för bärgningen. Även i trakter, där jordbrukarna eljest regelmässigt kunna räkna med, att både korn och havre gå till full mognad och lämna utsädesdugligt frö, råder nu allmän brist på god vara av nämnda sädesslag, och många jordbrukare stå sålunda oförmodat inför utsikten att få, till höga priser, inköpa hela sitt utsädesbehov för våren. Bristen på särskilt havre har jämväl inverkat på prisbildningen, så att prima utsädesvara av guldregn och andra för Norrland och Dalarna lämpliga sorter vid årsskiftet betingade ett pris hos utsädesfirmorna av omkring 40 öre pr kilogram. Betecknande för situationen är, att sådana havresorter, som icke lämpa sig för odling i de nordligare delarna av landet, stå i väsentligt lägre pris för i övrigt jämförbara kvalitéter. Med hänsyn till de för jordbruket i allmänhet rådande ogynnsamma konjunkturerna kommer för mången lantman en opåräknad utgift för inköp av utsäde att kännas synnerligen betungande. Fara föreligger uppenbarligen, att de ekonomiskt svagast ställda bringas att antingen använda tillgängligt mindervärdigt utsäde av egen skörd eller också lämna en del av de för vårsäd avsedda fälten obesädda. Det måste givetvis vara en angelägenhet av största vikt att söka förhindra detta genom vidtagande av åtgärder för underlättande av inköp av fullgoda utsädesvaror.

Å enstaka orter, där möjligheter härtill finnas, ha lokala åtgärder redan börjat vidtagas för att på olika sätt bringa hjälp med anlitande av nödhjälpskassor, magasin-fonder och dylikt, men dessa resurser förslå icke långt och i allmänhet saknas helt och hållet möjligheter till okala hjälpåtgärder. Det framstår därför som en trängande nödvändighet att något åtgöres från statsmakternas sida för att bispringa de svagast ställda ord-

brukarna i de trakter, där behovet av utsäde är som störst. En framställning i ärendet till Kungl. Maj:t från hushållningssällskapens ombudsmöte har emellertid, enligt uppgift i pressen, lämnats utan avseende. Enligt vad som uppgivits, har Kungl. Maj:ts beslut föranletts av ett avstyrkande utlåtande från Lantbruksstyrelsen, vilken myndighet i sin ordning grundat sin uppfattning på optimistiska uttalanden av hushållningssällskapens sekreterare i de nordliga och mellansvenska länen. Ifrågavarande uttalanden ha emellertid avgivits så tidigt som i oktober månad, då stora delar av vårsädes-skörden i berörda trakter ännu var obärgad. Bärgningen måste sedermera äga rum under mycket ogynnsamma förhållanden, och tyvärr har det befunnits, att korn och havre, som vid skörden företedde normal utveckling och mognad, hålla en alltför låg grobarhet för att anses dugligt till utsäde. Vi anse därför att läget är vida sämre, än vad som synes framgå av ovan-nämnda uttalanden från hushållningssällskapens tjänstemän, varföre vi motionsvägen velat bringa frågan under riksdagens behandling.

Beträffande formerna för ett statsingripande i förevarande avseende kunna olika vägar ifrågakomma. En förut praktiserad metod, vilken vi jämväl nu vilja föreslå till användning, är att av statsmedel utlämna räntefria lån på viss tid till jordbrukare för inköp av utsäde av korn och havre. Vid 1924 års riksdag anvisades på därom motionsvis framförda yrkanden ett belopp av 1,500,000 kronor att genom hushållningssällskapens bemedling utlämnas som räntefria lån under ett års tid för ifrågavarande ändamål. Enligt vad som inhämtats rekviderades av detta belopp till hushållningssällskapen cirka 900,000 kronor och förmedlades därav som lån till jordbrukarna cirka 450,000 kronor. Att lånemöjligheterna år 1924 icke utnyttjades i större omfattning torde i någon mån bero av att frågan vid 1924 års riksdag behandlades så sent, att kungörelse i ämnet kunde utfärdas först den 28 mars, då flertalet jordbrukare sannolikt nödgats anlita andra utvägar för att finansiera sina utsädesinköp. Med kännedom om årets skörde-förhållanden våga vi hålla före, att, åtminstone inom vissa områden, köp-behovet av vårutsäde är vida större nu, än vad fallet var år 1924. Härtill kommer, att det ekonomiska läget och den ökade penningknappheten för jordbrukarna göra lånebehovet större, vadan vi föreslå, att ett belopp av 2,000,000 kronor av statsmedel anvisas för ändamålet.

Då lånen bära utlämnas snarast möjligt för att komma till avsedd nytta, torde erforderliga medel av Kungl. Maj:t få förskjutas till det nya budget-årets början. Beträffande formerna för långivningen lär det vara lämpligt att Kungl. Maj:t därom meddelar närmare föreskrifter i ungefärlig överensstämmelse med vad som gällde år 1924. Det synes tillräckligt att bestämma, det medlen skola på ansökan ställas till förfogande för hushållningssällskapen i län, där behov av utsädesköp i större omfattning anses föreligga samt att återbetalningstiden icke sättes kortare än till den 1 april 1930. Angående lånebeloppens storlek innefattade 1924 års riksdagsbeslut,

att lånen skulle beräknas efter 25 kronor pr deciton för korn och 15 kronor pr deciton för havre samt att maximibeloppet å lån skulle vara 400 kronor. Då priserna å utsädeshavre nu äro lika höga, ja högre än å utsädeskorn finnes ingen anledning att uppställa olika villkor för de båda sädesslagen, utan föreslås att lånebeloppen med hänsyn till det höga prisläget beräknas efter 25 kronor för 100 kilogram. Därest en begränsning uppåt i lånebeloppens absoluta storlek anses motiverad, föreslås denna satt till 500 kronor för enskild låntagare.

För att gottgöra statskassan den genom utlåningen förorsakade ränteförlusten beslöts vid 1924 års riksdag, att av den s. k. understödsfonden taga i anspråk ett belopp av högst 75,000 kronor. En liknande anordning synes även nu vara lämplig och bör beloppet därvid sättas till högst 100,000 kronor, motsvarande en räntefot av 5 procent. På så sätt kommer statens medverkan i förevarande hänseende icke att åsamka statskassan några förluster. Kapitalbehållningen i undsättningsfonden uppgick vid utgången av budgetåret 1927—28 till omkring 570,000 kronor.

På grund av vad ovan anförts få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta anvisa ett belopp av 2,000,000 kronor att genom hushållningssällskapens bemedling utlämnas till jordbrukare som räntefria lån till inköp av vårutsäde år 1929 enligt de grunder, som Kungl. Maj:t närmare bestämmer.

Stockholm den 15 januari 1929.

Gustaf Andersson,
Rasjön.

A. Olsson,
Mora.
